

Kaposvári Egyetem, Agrár- és Környezettudományi Kar,
Táplálkozástudományi és Termelés technológiai Tanszék

A TÁROLÁS HATÁSA HÁZI TECHNOLÓGIÁVAL KÉSZÜLT SAJT ÉRZÉKSZERVI MINŐSÉGÉRE

Andrássyné Dr. Baka Gabriella, egyetemi docens, Szabó Viola, PhD hallgató, Dr. Bázár György,
tudományos munkatárs

Kaposvár

2017

BEVEZETÉS

A SAJTOK MINŐSÉGÉT MEGHATÁROZÓ TÉNYEZŐK

Érzékszervi minőség
Szín, Íz, Illat (szag), Állomány

Kémiai, mikrobiológiai
összetétel

Tej alapanyag minősége
(Genetikai és környezeti tényezők
Faj, fajta, tartás takarmányozás, stb.)

Gyártástechnológia
(sajttípusonként változó)

Tárolási körülmények
(Csomagolástechnológia, tárolási
hőmérséklet, tárolási idő hossza, stb.)

BEVEZETÉS

Érzékszervi minőség vizsgálati lehetőségei

A minőség dinamikus változásának nyomon követése (kémiai, fizikai, érzékszervi)

Humán érzékszervi vizsgálatok

- Érzékszervi panel megszervezése, betanítása
- Módszer kidolgozása az adott élelmiszerre
- Szoftveres támogatás az eredmények statisztikai feldolgozására

- Fogyasztói preferencia
- Szubjektív, körülményes

Műszeres, fizikai elvű vizsgálatok

- Színmérő műszerek
- Elektronikus szenzorok - illat, íz
- Állományvizsgáló berendezések: állományprofil analízis: gumisság, rágósság, nyíróerő, rugalmasság, stb.

- Objektív, gyors
- Nem helyettesíti a humán érzékszervi bírálatot

CÉLKITŰZÉSEK

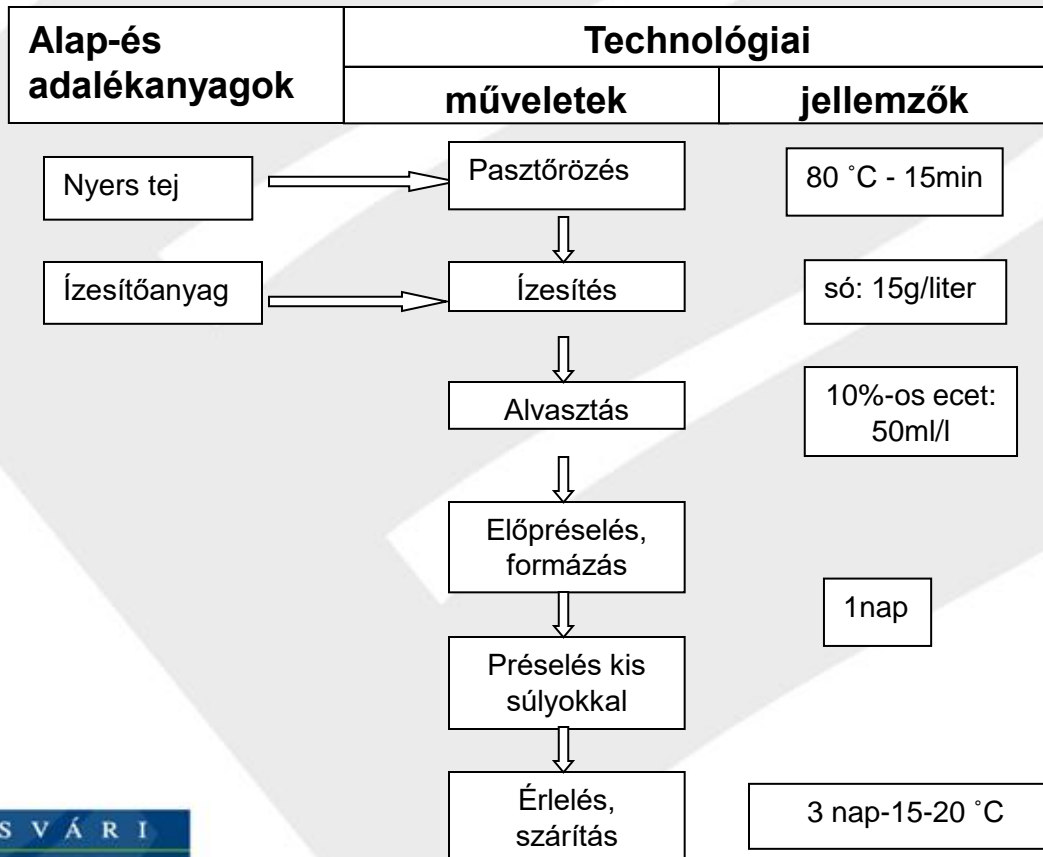
Kisüzemi körülmények között előállított, fóliatasakban és vákuumcsomagolásban tárolt sajtok érzékszervi minőségének összehasonlítása műszeres vizsgálatokkal, valamint humán érzékszervi bírálatokkal.

A vizsgálat eredményei alapján ajánlás készítése a minőség megőrzési idő megadására.

ANYAG ÉS MÓDSZER

Minták

Gyártástechnológia

ANYAG ÉS MÓDSZER

Friss minták szállítása a laboratóriumba - hűtőláda (4°C)

Nyolc, egyenként 1 kg-os sajtból

40 db, 200g-os minta csomagolása:

- műanyag tárolótasak (n=18)
- vákuumcsomagolás (n=18)
- hűtve tárolás 3 hétig (4°C)

Vákuumcsomagoló berendezés paraméterei

- Intervac INV5 típusú csomagoló berendezés
- 90 µm vastag nylon polyetilén vákuumtasak
- O₂ permeabilitási koeficiense $3.8 \cdot 10^{10} \text{ ml cm}^{-2} \text{ s}^{-1} (\text{cm Hg}^{-1})$.

Mérések:

- 1. nap: (kontroll, n=4))
- 7. nap: n=6 minta/kezelés
- 14. nap: n=6 minta/kezelés
- 21. nap: n=6 minta/kezelés

ANYAG ÉS MÓDSZER

A sajtok színének műszeres vizsgálata

A mérés elve:

- A mérőfejet a sajt frissen vágott felületére helyezzük
- A fény reflexiójának mérése CIE LAB színtérben
 - L^* (világosság)
 - a^* (vörösség)
 - b^* (sárgásság)
- Adatok statisztikai értékelése:

SPSS 20.0 - Többszempélyű variancia analízis

Színingerkülönbség (ΔE^*) meghatározása

A mérés elve: két színpont közötti térbeli távolság meghatározása

$$\Delta E^* = \sqrt{(\Delta L^*)^2 + (\Delta a^*)^2 + (\Delta b^*)^2}$$

A CIE Lab rendszerben mért teljes színingerkülönbség és a vizuális színingerkülönbség közötti kapcsolat kategóriái:

ΔE^* : 0-0,5= nincs különbség

ΔE^* : 0,5-1,5= alig észrevehető különbség

ΔE^* : 1,5-3= észrevehető különbség

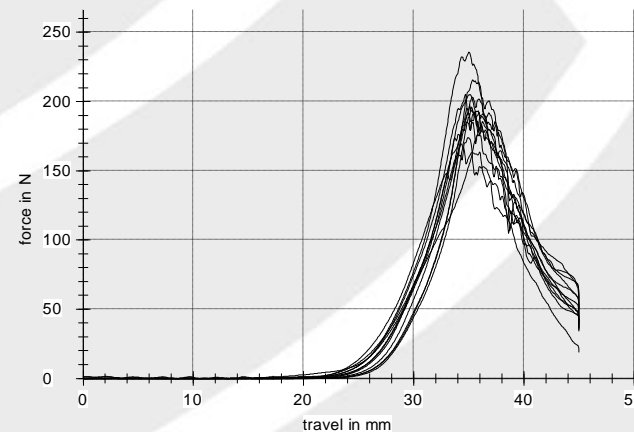
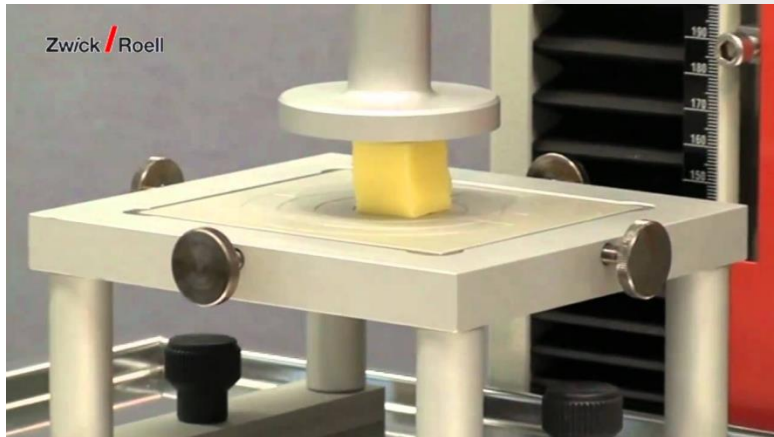
E^* : 3,0-6,0 = jól látható különbség

ΔE^* : 6,0-12= nagy különbség

ANYAG ÉS MÓDSZER

A sajtok állományának műszeres vizsgálata

Zwick Roell szerkezetvizsgáló berendezés, TextExpert szoftver adatfeldolgozás

- Mérés elve:
1x1x1 cm – es sajt-kocka 50%-os kompressziójához szükséges erő (N/mm²).

A sajtok kémhatásának vizsgálata (pH) savasság meghatározása

- Testo 205 hordozható pH mérő

A sajtok nedvességtartalmának meghatározása.

- 105 °C-on súlyállandóságig

Adatok statisztikai értékelése:

SPSS 20.0 -Többszörös variancia analízis

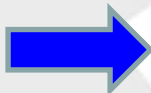
ANYAG ÉS MÓDSZER

Aromaprofil vizsgálatok

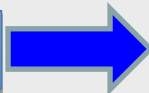
α Fox 4000 (Alpha MOS, Toulouse, Franciaország) elektronikus orr

Illó anyag

Érzékelők

Jelátalakítás

Szoftveres elemzés

- Ultramélyhűtőben (-70 °C) tárolt minták felengedtetése (24h, 4°C) kezelésként 2 gr.
- A műszer mérési elve: kereszt-szenzitív fénoxid alapú szenzorok felületéhez kötődő illékony sajtösszetevők által okozott elektromos ellenállás változás mérése.
- Szensorjelek statisztikai feldolgozása (AlphaSoft 12.3):
Osztályanalógiák közvetett modellezésének módszerével (SIMCA) egy termék egy adott referencia-csoporttól való statisztikai elkülöníthetősége.

ANYAG ÉS MÓDSZER

A sajtok érzékszervi bírálata

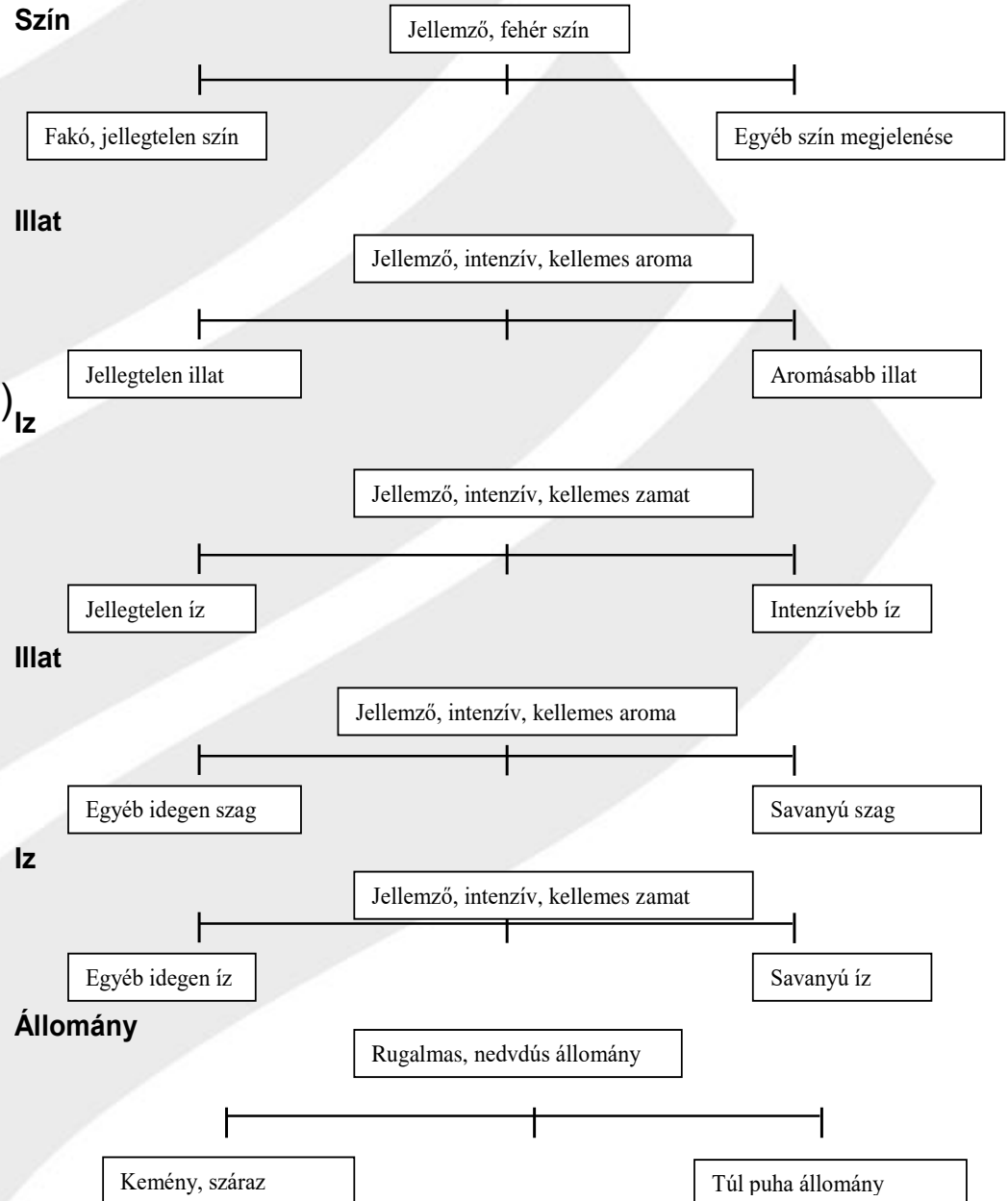
- 10 fős panel szervezése
- Tréning két alkalommal - kérdőív elkészítése
- Szín, illat, íz, állomány (taktilis, orális)

objektív értékelése

- 100 mm-es struktúrált skála alapján
- Kezelésenként 1x1x1 cm sajtkocka bírálata
- Vakteszt: L,M mintakód

Adatok statisztikai értékelése

- SPSS 20.0., Panel Check v. 1.3.2.

EREDMÉNYEK

CIE Lab rendszerben mért teljes színekülönbség és vizuális színészlelés közötti kapcsolat

Fóliatasakos csomagolás

Színingerkülönbség ΔE^*	Kontroll 1. nap	Fólia 7.nap	Fólia 14.nap	Fólia 21.nap
Kontroll 1. nap		0,65 Alig észrevehető	1,83 Észrevehető	1,85 Észrevehető
Fólia 7.nap			1,24 Alig észrevehető	1,78 Észrevehető
Fólia 14.nap				0,65 Alig észrevehető

Vákuumcsomagolás

Színingerkülönbség ΔE^*	Kontroll 1. nap	Vákuum 7.nap	Vákuum 14.nap	Vákuum 21.nap
Kontroll 1. nap		0,41 Nincs eltérés	0,12 Nincs eltérés	0,32 Nincs eltérés
Vákuum 7.nap			0,21 Nincs eltérés	0,22 Nincs eltérés
Vákuum 14.nap				0,31 Nincs eltérés

EREDMÉNYEK

A tárolási idő és a csomagolástechnológia hatása a sajtok minőségére

Műszeres vizsgálatok eredményei

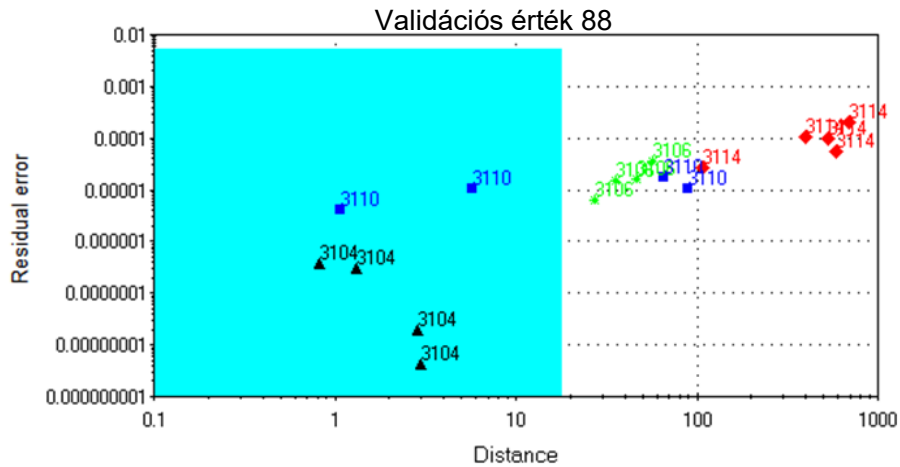
Tulajdonság	Kontroll 1. nap	Fólia 7.nap	Fólia 14.nap	Fólia 21.nap	Vákuum 7.nap	Vákuum 14.nap	Vákuum 21.nap
Rugalmasság (N/mm ²)	0,13±0,07 ^a	0,14±0,05 ^a	0,15±0,04 ^b	0,19±0,02 ^c	0,06±0,03 ^a	0,05±0,01 ^a	0,02±0,01 ^b
pH	5,7±0,30 ^a	5,68±0,25 ^a	5,57±0,14 ^a	5,05±0,56 ^b	5,65±0,13 ^a	5,53±0,11 ^a	5,06±0,16 ^b
Nedvességtartalom (%)	50,13±2,42 ^a	49,01±3,08 ^a	46,02±1,09 ^b	45,68± 3,64 ^c	50,01±3,08 ^a	50,02±1,13 ^a	49,78±1,54 ^a

Az ugyanabban a sorban szereplő eltérő betűjelzésű átlagok szignifikánsan különböznek egymástól, $P < 0,05$

Tulajdonság	Tárolási idő	Csomagolástechnológia	Tárolási idő x Csomagolástechnológia
Rugalmasság (N/mm ²)	$P < 0,001$	$P < 0,001$	$P < 0,001$
pH	$P < 0,001$	$P < 0,001$	$P < 0,01$
Nedvességtartalom (%)	$P < 0,001$	$P < 0,05$	$P < 0,05$

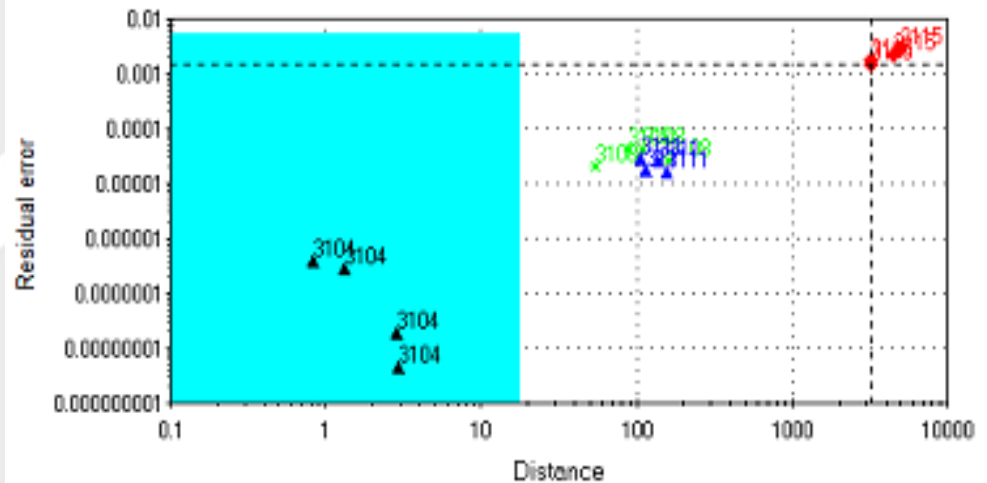
EREDMÉNYEK

Aromaprofil vizsgálatok (elektronikus orr)
adott referencia-csoporttól való statisztikai elkülöníthetősége

Fóliatasakban tárolt sajtok
aromaprofiljának tárolás alatti
vizsgálata

Validációs érték 100

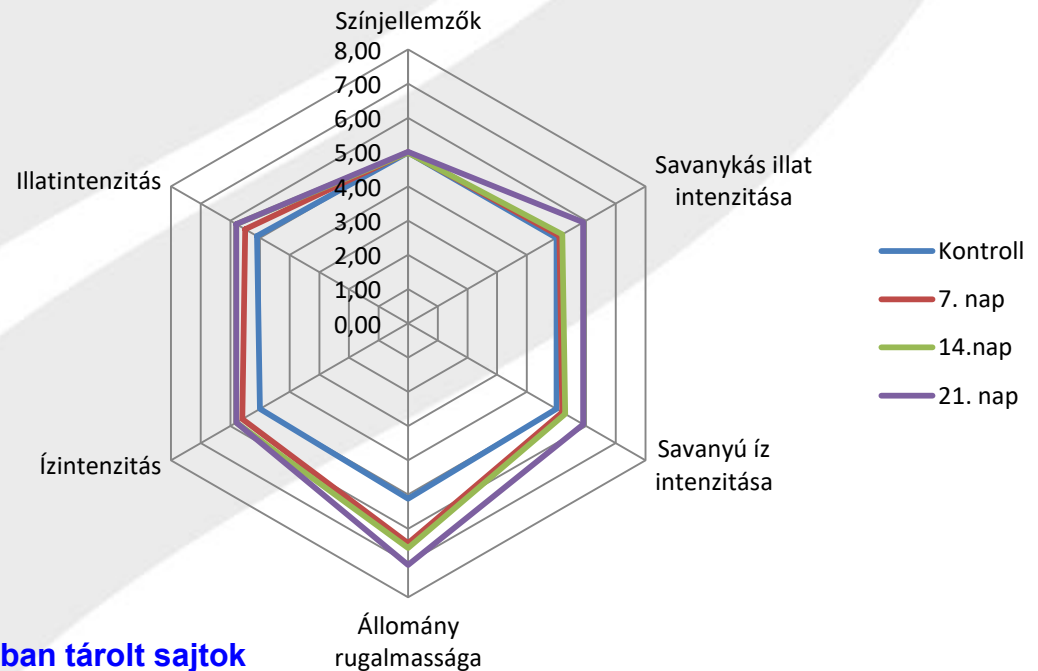
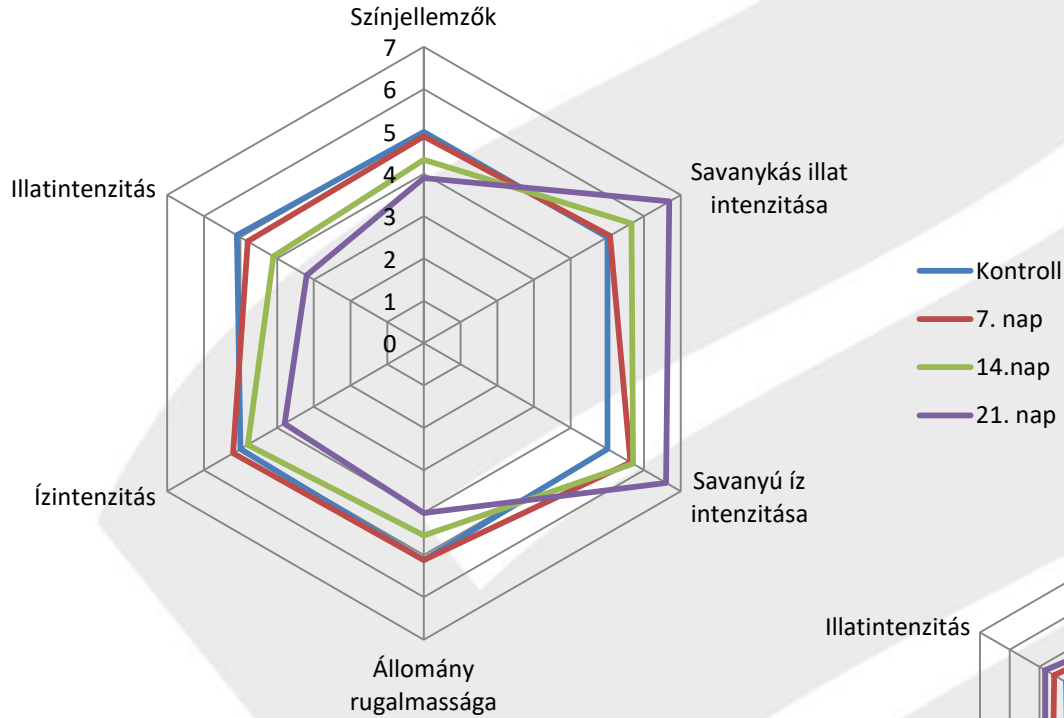

Vákuumcsomagolt sajtok
aromaprofiljának tárolás alatti
vizsgálata

EREDMÉNYEK

Érzékszervi bírálat

Fóliatasakban tárolt sajtok érzékszervi pontszámjai

Vákuumcsomagolásban tárolt sajtok érzékszervi pontszámjai

KÖVETKEZTETÉSEK

Mind a műszeres, mind pedig az érzékszervi vizsgálatok igazolták, hogy a tárolás alatt a sajtok érzékszervi tulajdonságai változtak, a csomagolástechnológia függvényében eltérően alakultak.

A vákuumcsomagolás a sajt érzékszervi minőségre kedvező hatást gyakorolt.

Vizsgálataink alapján a minőségromlás nélküli tárolási időt fóliatasakos sajtoknál egy-, míg vákuumcsomagolt sajtok esetében kéthetes intervallumban határoztuk meg.

Köszönöm a figyelmet!